

Резюме и самопреценка на научната продукция и публикациите, с които участвам в настоящия конкурс за заемане на длъжността „доцент“, включително самооценка на приносите

Съгласно чл. 24.(1)т. 3 от ЗАКОН за развитието на академичния състав в Република България (Обн. - ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; изм., бр. 81 от 15.10.2010 г. - Решение № 11 от 05.10.2010 г. на КС на РБ по к. д. № 13/2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 28.12.2010 г.; изм., бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; изм. и доп., бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 05.05.2018 г.; изм., бр. 17 от 26.02.2019 г.) , по силата на който се провежда настоящия конкурс, се изисква :

3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за придобиването на научната степен „доктор на науките“

Съгласно този член от Закона и чл. 65, ал.1, т. 3. от ПРАСПУ

представям публикуваната като книга монография „Рецепция на Кафка в България до 1989 г.“ Пловдив: Сдружение Литературна къща (Страница), 2020. ISBN 978-954-9824-28-5

и следните публикации, свързани с нейната тематика:

1. Страница 2017+ (специален извънреден брой, посветен на „Превъплъщението“ от Франц Кафка): като съставител, преводач, коментатор и автор на студията „Дългият път на Кафка към България, 17-36. ISSN 1310—9081
2. Verwandlungen des Sinnes. Kafka in Volksrepublik Bulgarien. // Arnulf Knafl (Hg.) Sinn. Unsinn. Wahnsinn. Beispiele zur österreichischen Kulturgeschichte. Wien, 2017, 99-110.
3. Франц Кафка пред „Наказателната колония“: подстъпи към рецепцията на творчеството му в НР България. // България и немскоезичният свят: Транскултурни взаимодействия. Сборник в чест на професор дфн Емилия Стайчева. УИ „Св. Климент Охридски“, 2018, 119-134.
4. Минко Николов и Франц Кафка. // Авторитетът на смисъла. Теория и интерпретации. Сборник в чест на доц. д-р Атанас Бучков, Пловдивско университетско издателство, 2019, 234-246.
5. Случаят „Франц Верфел“. Опасните връзки на немския експресионист с българските рецептивни практики от 20-те години на XX век в България. // Електронно списание Liternet, 25.14.2015, №14 (193).

6. Grenzen: Flucht und Widerstand in der bulgarischen Literatur. Der Fall Georgi Markov. // Sylvia Paulischin-Hovdar (Hg.): Grenzen: Flucht und Widerstand. Literarische Antworten auf ein politisches Thema . Praesens, Wien 2019, 192-205.

В изпълнение изискването за неповтаряне на съдържание информирам, че в процедурата по придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съм предоставил следните публикации, свързани с темата на дисертацията: „Литературни и театрални проекции на драматургията на „Млада Виена“ в България до 1944 г.“:

1. „Млада Виена“ и „веселият апокалипсис“. // Веселият апокалипсис. (Мл. Влашки, съст.). Пловдив, 1996, с. 233-244.
2. Херман Бар в България. // Научни трудове на Пловдивския университет , том 44 , кн.1, сб. Б, 2006 г, с. 155 –179.
3. “Guckerl” oder “Schlüsselloch. Zur Rezeption und einigen Übersetzungsvarianten von Arthur Schnitzlers Reigen insBulgarische. // Über(ge)setzt. Spuren zur österreichischen Literatur im fremdsprachigen Kontext. (Hrsg. Arnulf Knafl), Praesens, Wien 2010, S. 79-88.
4. Критикът като пътешественик. "Руско пътешествие" на Херман Бар -инициационна творба. // Научни трудове на Пловдивския университет, Филологически факултет, т. 49, кн. 1, сб. В, 2011, с. 301 -314.
5. Случаят „Електра“ в българския Народен театър. Контекстите –непознати, скривани, премълчавани. // Клео Протохристова (съст.). Атика в България. Пловдивско университетско издателство, 2013 , с. 26 – 51.

Съгласно чл. 65, ал. 1., т. 4 от ПРАСПУ представям и други публикации:

1. „Млада Виена“ в млада България (монография). Пловдив: Хермес, 2017 г. ISBN 9789542617679
(с публични рецензии на проф. дфн Майа Разбойникова-Фратева в брой 13 (04.-10.04.2018) на „Литературен вестник“ и на доц. д-р Борис Минков в сп. „Български език и литература“ 1/2019.)
2. Жанровата нищета на съвременния български роман (В огледалото на някои европейски романови практики). // Научни трудове на Пловдивския университет. т. 53, кн. 1, Сб. Б., 2015 Филология, 85-99.
3. За Йозеф фон Айхендорф и неговата новела „Из живото на един безделник“. // Електронно списание Liternet, 04.03.2016, №3 (196).
4. Западноевропейска литература. Анализи и материали за 10 клас. ИК “Анубис”, София, 2000. ISBN 954-426-289-7

I. Съответствие с условията за заемане на академичната длъжност “доцент” – чл. 24 от ЗРАСРБ и чл. 65, (1), т. 1, 2, 3, 4 от ПРАСПУ.

Професионалната ми трудова и научна биография е изцяло свързана с Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”, който съм завършил през 1984 г. От 1984 г. до 1986 г. съм бил хоноруван асистент в ПУ, а от декември 1986г. съм на щатна работа в ПУ “Паисий Хилендарски”. През април 2015 г. защитих докторска дисертация на тема “Литературни и театрални проекции на драматургията на „Млада Виена“ в България до 1944г.“ и от Филологическия факултет на Пловдивския университет ми бе присъдена образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки по

професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (сравнително литературознание). Академичната длъжност “главен асистент” заеман от 14.12.1994г. до днес, което представлява 25 години от целия ми научно-преподавателски стаж от 32 години, през които съм водил упражнения и лекции по дисциплината „Антична и западноевропейска литература“ както в Пловдивския университет, вкл. в неговите филиали в Хасково и Кърджали, така и в Шуменския университет през учебната 1996/97. Старая се да поддържам високо актуално равнище на преподаване, съчетано с разбираемо поднасяне на иначе сложната материя на дисциплината. (Основен акцент в последните петнайсет години в работата ми е да въведа методика, която да доведе до прочитането на произведенията, които се изучават – това са семинарните протоколи за прочит и предварителното тестово изпитване за прочит).

В своята научноизследователска работа през тези повече от 30 години проявявам особен интерес към и работя по проблемите на западноевропейската литература, най-вече в епохата на модерните времена –XIX и XX век. Основните ми занимания са върху полето на литературната история и взаимоотношенията на българската с европейските литератури. Също и в критическите си занимания с актуалната българска литература се стремя винаги да обосновавам оценката си през европейските литературни практики. Списък на публикуваното от мен книги, студии и статии до 20.08.2020 г. е приложен към автобиографията. Публикувал съм на български, немски и руски език. Традиционно участвам всяка учебна година в научните конференции на Пловдивския университет и на годишните научни заседания на Верфеловите стипендианти във Виена, а когато национални и международни конференции са близки до темите на изследванията ми, участвам и в тях (например в конференции на АСКЛИТ, на Софийския университет; в международната конференции като „Яворов и пътищата на българския модернизъм“ в Славистичния институт на Виенския университет през май 2108 г. и др.). По повод представяне на доклади на международни конференции, изнасяне на цикъл лекции, както и участие в семинари и работни срещи по научни проекти съм осъществил множество командировки в чужбина: Виена (Австрия); Дрезден, Берлин, Гьотинген, Кобленц (Германия); Будапеща, Сегед (Унгария), Валядолид (Испания), Санкт Петербург (Русия), Букурещ (Румъния).

В периода 2015-2020 г. съм участвал с доклади в 10 национални и международни конференции, издал съм три авторски книги и съм съставител и редактор на три научни сборника.

Представената продукция обхваща работи, писани и издадени след 1994 г., в която заех длъжността „главен асистент“. Те не повтарят публикации, използвани в предходните процедури.

Отговарям на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5;

Нямам доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове. (нова - ДВ, бр. 30 от 2018 г., в сила от 05.05.2018 г.).

II. Резюме – самопреценка на научната продукция и публикациите в специализираните научни издания, с които участвам в настоящия конкурс – чл. 65, (1), т. 3, 4 от ПРАСПУ.

Двете монографии, студията и отделните статии, които представям за участие в конкурса, онагледяват специфичните ми научни интереси в областите на литературноисторическите изследвания върху западноевропейските литератури на модернизма с акцент върху немско-езичните, на рецептивните проучвания, свързани с културен трансфер и взаимодействия на българската литература и западноевропейските (сравнително литературознание), и включването на придобитото от научно-изследователския труд познание в учебната ми работа.

Монографията **„Рецепция на Кафка в България до 1989 г.“**¹ търси научно аргументирано отговор на въпроса „Защо от европейските страни творчеството на Кафка е най-късно възприето в България?“. Като се опира на идеята, че „общуването на една литература с литературата на различните народи е вид огледало за собствения й живот и развитие“, изследването използва инструментариума от теорията на Бурдийо за литературното поле и някои схващания от системната теория на Луман, за да наблюдава превръщането на Кафка в автор на световната литература и произтичащите от тази позиция предпоставки за неговата рецепция. Трансферните практики на посредниците биват наблюдавани от перспективата на възможностите, които оформя полето. Преводната и критическата рецепция в България са разглеждани като следствие от даденостите и допустимите възможности в българското литературно поле в сравнение с тези на Франция, Полша, Чехословакия и най-вече на ГДР и на СССР.

¹ Монографията има цялостен обем от 402 811 знака с интервалите, т.е. обемът е 224 стандартни страници, разпределени структурно в 203 стр. основен текст, 16 стр. библиография и 5 стр. приложение, което претендира да дава за пръв път цялостна и точна библиографска справка за рецепцията на Кафка в България до 1989 г.

Особеностите на рецепцията на Кафка в България са в силна зависимост от оформянето и развитието на нейното литературно поле. В капиталистическата му фаза творбите на пражкия автор стигат до отделни литератори с посредничеството на литературния експресионизъм. Но поради не особено емоционалния характер и не ярко експресионистичния стил на неговите текстове те остават встрани от вниманието на „разгорещените“ български авангардисти. Във времето, в което актьорите посредници в полето, като Гео Милев, например, биха могли да осъществят трансфер, липсва поемнен хоризонт на очакване. А и посредниците от този тип биват възприемани двояко – като носители на модерни идеи, но на идеи по-скоро опасни за родната литература поради характера на тяхната дейност в литературното поле – „ситуативни“ играчи с космополитни идеи, които заплашват „родното изкуство“. Характерната черта на базовата българска хуманитарна интелигенция, да измерва своята дейност „в името на народа“, не би могла да открие допирни точки с текстовете на Кафка. В контекста на категоричното отношение към „родното“ в литературното поле, което бива реализирано и като разочарование от европейската политика спрямо България, преводите на авангардни автори като Кафка (обвързан във Франция със сюрреализма) не са носители на престиж, а попадат по-скоро под подозренията за заплаха. В допълнение мощните издателски тенденции на поредиците от романи със силна сантиментално-любовна тематика и проблематика, свързана с преживяванията на множеството читатели след Първата световна война – страхове от смъртта, съпътствани от желание за наваксване на ограниченията спрямо насладите от живота, възпрепятстват посягането към романите на Кафка, които не се вписват в тази тенденция. Преводът и издаването на подобни романи биха били по-скоро приноси към автономизирането на полето, но основните играчи в него са разделени в две субполета: традиционните буржоазни актьори все още поддържат тенденции, произхождащи от европейската модерност (символизъм, неоромантизъм), а авангардните актьори в голямата си част се ориентират към обвързване с идеите на комунизма и тенденции, които идват от литературата на СССР (тази линия на рецепция чрез руски език има своите корени и в практиките на модерността, тоест силно традиционна е). И двете тенденции не предвиждат вписването на Кафковото творчество в своите цели и задачи.

В обратата, който настъпва след 9 септември 1944 г., литературното поле в България бива доминирано изключително от комунистическата идеология и партийно-държавната власт. Тази характеристика, която го отличава от полета като това на ГДР,

Чехословакия, СФРЮ или Полша, се дължи на няколко причини. Най-главната е свързана с естеството на югоизточната интелигенция, която поради слаб пазар на литературни стоки и ценности е здраво обвързана с държавно-административния апарат чрез служби и други зависимости. Друга причина е липсата на автори със силни антифашистки позиции, които да са били естетически свързани с авангарда на европейската литература между двете световни войни. Като допълнение към тази липса трябва да приемем отсъствието на влиятелна емигрантска литература или на нелегална такава, създавана в рамките на съпротивата. Не на последно място традиционно установената трансферна парадигма за българската литература чрез посредничеството на руския език представлява канал, по който пряко и безпрепятствено протичат идеологическите тенденции от СССР към България.

В годините на установяване на новите социалистически структурни правила в българското литературно поле Кафка се е превърнал в митологична фигура за западното общество поради интереса към него на световно влиятелните екзистенциалисти (Сартър е интелектуалецът с най-висок културен кредит в столицата на републиката на литературата Париж) и на еврейските мислители (Хана Аренд, Теодор Адорно, Валтер Бенямин, Мартин Бубер), които в защитна реакция срещу нацисткия геноцид проблематизират ционизма като част от продуктивната и прогресивна култура на Запада. И двете тенденции са неприемливи за комунистическата идеология, а в естетически план – за метода на „социалистическия реализъм“. Творчеството на Кафка е оценено като „зараза“ в социалистическия лагер (най-вече в ГДР), отхвърлено е от влиятелни литературоведи като Дьорд Лукач с оглед на реалистичните тенденции на световната литература. Тоест то се превръща в творчество, което може да бъде усвоявано от неофициалната литература и да носи дисидентски престиж. Но за периода от 1944 докъм 70-те години на XX век подобни развиятия в НРБ са изключени поради мощния натиск на централизираната власт, която със своя инструмент Държавна сигурност следи и профилактира всеки „подривен елемент“. Още повече, че самият немски език и преводачите от него биват гледани с особено подозрение (впрочем това състояние обяснява и защо в българското литературознание при изследването на българската модерност трансферите от немскоезичните култури са най-слабо изследвани, а се дава превес на руската и на френската култура). В допълнение към обективните властови обстоятелства съществува една особеност на българското литературно поле, в което много трудно се оформят

групи от съмишленици с оглед на литературната автономия (каквито са били „Мисъл“ и отчасти редакциите на „Златорог“ и на „Хиперион“). След 9 септември 1944 г. именно актьорите от гореспоменатите групи са особено потискани – например Владимир Василев, който в свои статии е разкритикувал аргументирано идеологическите представи за литература на Тодор Павлов, просто не би могъл да съществува вече на малкото българско литературно поле, особено когато неговият противник е натоварен с цялата възможна власт в държавата като регент, а по-сетне – като главен неин идеолог. Страхът от жестоки репресии докъм 1956 г. също ограничава групирането, особено около имена и идеи, които явно или скрито биват причислявани към идеологическата диверсия (ролята на Студената война и мястото на Кафка в нейните „битки“ е решаваща за социалистическата и особено за българската рецепция). В същото време новите овластени актьори в превърналия се в корпорация СБП ще се окажат в голяма степен подчинени на мисълта за натрупване на привилегии (а не на истински литературен символен капитал) и малкото отстояващи автономията играчи на полето ще бъдат обхванати от ДС като „вражески контингент“. В тази структурна логика потенциални посредници като Константин Гълъбов, Димитър Стоевски, Николай Дончев не могат да осъществят ни най-малка лична инициатива. Необходимо ще е време, за да се появят нови играчи с „правилен“ хабитус (това ще бъде литературният изследовател и критик Минко Николов) или самите те да се „пригодят“ към системата и да натрупат защитен капитал – такъв е случаят с Димитър Стоевски. Но по ирония на съдбата силните на деня посредници на Кафка във втората половина на 60-те години ще преустановят дейността си (поради смърт – Минко Николов, или бягство от родината – такъв е случаят с Димитър Статков) и ще е необходимо време до появата на ново поколение посредници (Венцеслав Константинов, Атанас Натев, Любомир Илиев), които първо трябва да постигнат необходимия хабитус в полето и едва тогава да реализират трансферни практики, свързани с творчеството на Кафка. Тази структурна логика, която влияе на рецепцията направо силово, изисква продължителност и устойчивост (възлова в това отношение е фигурата на Димитър Стоевски), а не ситуативност и приспособленчество. Поради тези основни характеристики на развитието на литературното поле в България рецепцията на Кафка в него закъснява спрямо всички останали европейски култури.

Предложените други публикации по темата представляват отделните етапи на работата ми по монографията през последните пет години. Те са вложени в нея, като са

доразвити и подчинени на основния замисъл, цялостната научна цел и аргументите, които потвърждават основната хипотеза. По-различна от тях е статията, посветена на Георги Марков, но тя от своя страна е част от цялостното ми виждане за опасните общувания на политическото начало с литературното и е пример за една лична траектория в опита от силно доминирания политически полюс авторът да се придвижи към литературно автономния полюс в полето.

Втората група публикации е свързана с други теми, но обединяващ принцип е разширяването на рецептивистките проучвания в България към литературно-социологичните подходи.

В книгата „Млада Виена“ и млада България“ (Хермес, 2017) основният текст е текстът на дисертационния ми труд, но след преработка и допълнения, т.е. част от него са станали и текстове, които НЕ са част от дисертационния труд: например главата за „Младия крал“ (с.324-334) е изцяло нова, а частта „Една индивидуална рецептивна траектория...“ (с.172-185) е допълнена с голям обем от нови наблюдения (с.179-184).

Статията за Айхендорф демонстрира заниманията ми като посредник на знание върху немската литература в България. А статията „Жанровата нищета на съвременния български роман (В огледалото на някои европейски романонови практики)“ показва по какъв начин придобитото познание от заниманията ми със западноевропейската литература, бива включвано като критерии за ориентация в литературно-критическите ми занимания с актуалната българска литература.

Същото се отнася и до отделните текстове в Помагалото, които подсказват не само опосредстваното от мен знание за изучавани в българското училище и университети творби от Западноевропейската литература, но и подходи, с които включвам придобито в научните ми занимания познание в преподавателския процес.

Надявам се, че предоставените материали ясно очертават профила ми на учен и преподавател по дисциплината „Антична и западноевропейска литература“, който се стреми да добива ново знание чрез изследванията си, да го опосредства както пред научната общност, така и пред ученици и студенти и да го прилага в оперативната си работа като български литературен критик.

Като самооценка на приносите остава да отбележа следното:

Съчетавайки научноизследователска с преподавателска работа в областта на Античната и западноевропейската литература (сравнително литературознание), съм насочил

интересите и усилията си основно към рецептивни тематики, които не са особено популярни в българската литературна наука. Самото разширяване на рецептивистиката по посока на литературно-социологичните подходи, най-вече към прилагане на системната теория на Луман и на теорията за литературното поле на Бурдийо, е според мен вписване в актуалните литературоведски световни практики. Стремежът ми е да подсибявам хипотезите в научноизследователските си трудове с ясни и категорични аргументи (включително чрез преоткриване на забравени пластове в културната ни памет), които да бъдат използвани и от следващи изследователи. В този смисъл реконструкциите на малко познати или въобще непознати трансферни процеси и продукти имат приносно значение за изследователското поле. Включването на новопридобитото по този начин познание в учебната ми работа е практическо усилие за формиране на нови предизвикателства пред бъдещите филолози.

Пловдив
20.08.2020

Изготвил:
гл. ас. д-р Младен Влашки